

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten;

HVMFS 2016:17

Utkom från trycket
den 18 maj 2016

beslutade den 16 maj 2016.

Med stöd av 3 kap. 5 § miljötillsynsförordningen (2011:13) meddelar Havs- och vattenmyndigheten följande allmänna råd.

Dessa allmänna råd avser tillämpningen av vissa bestämmelser i miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) på avloppsanordningar för behandling av hushållspillvatten från enstaka hushåll och från gemensamhetsanläggningar dimensionerade för upp till 25 personequivalerter (pe).

I dessa allmänna råd används följande begrepp och förkortningar:

Avloppsfraktioner: avloppsslam, toalettvatten, urin, fekalier och innehåll i slutna tankar

Avloppsslam: slam från avloppsreningsverk, slamavskiljare eller liknande anordningar som behandlar avloppsvatten från hushåll eller tätorter, eller från andra reningsverk som behandlar avloppsvatten med liknande sammansättning

BDT-vatten: bad-, disk- och tvättvatten

BOD₇: biokemisk syreförbrukning mätt under sju dygn.
Mått på oxiderbara ämnen (i avloppsvattnet), se nedan under avsnittet "Kommentar till biokemisk syreförbrukning", bilaga 2

BOD₅: biokemisk syreförbrukning mätt under fem dygn.
Mått på oxiderbara ämnen (i avloppsvattnet), se nedan under avsnittet "Kommentar till biokemisk syreförbrukning", bilaga 2

Dagvatten: nederbördsvatten, dvs. regn- eller smältvatten, som ytligt avrinner från gårdar, tomter, gator, vägar, taktäckta ytor och liknande

Den kommunala nämnden: samma innebörd som i 3 § FMH

Dränering: avvattning av mark genom avledning av sjunkvatten och grundvatten i rörledning eller dike

FMH: förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Hushållspillvatten: spillvatten från bostäder och serviceinrättningar,

HVMFS 2016:17 vilket till övervägande del utgörs av toalettvattnen eller bad-, disk- och tvättvattnen (BDT-vatten)

MB: miljöbalken

Personekvivalent (pe): föroreningsbelastning med avseende på BOD₇ och den specifika föroreningsmängden, 70 g BOD₇/ person och dygn, se nedan under avsnittet "Kommentar till biokemisk syreförbrukning", bilaga 2

Sakkunnig: person som genom yrkeserfarenhet, deltagande i utbildningar eller på annat sätt har tillräckliga kunskaper för att utföra det arbete som avses

Tot-P: total (både partikelbunden och löst) fosfor

Tot-N: total (både partikelbunden och löst) kväve

Till 2 kap. 2 § MB

Kunskapskrav

Den som inrättat eller driver en avloppsanordning bör genom att ta del av tillverkarens instruktioner, anlita av sakkunnig eller på annat sätt, skaffa sig tillgång till sådan kunskap så att anordningen underhålls och sköts på ett sätt så att dess funktion säkerställs.

Till 2 kap. 3 § MB

Utgångspunkt för bedömning av avloppsanordning vid tillsyn och tillståndsprovning

Den dimensionerande belastningen för ett hushåll bör grunda sig på ett antagande om lägst fem pe och åretruntboende om det inte finns starka skäl mot detta.

Skyddsnivå

Den kommunala nämnden bör i varje enskilt fall relatera skyddsåtgärder beträffande hälso- och miljöskydd för den enskilda anordningen till en normal eller hög skyddsnivå. Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar för området ifråga. Kommunala strategier och planer såsom översiktsplaner eller bevarandeplaner för Natura 2000-områden kan vara ett stöd i arbetet. Därutöver bör förhållandena på fastigheten beaktas. Skyddsnivån för hälsoskydd behöver inte vara den samma som för miljöskydd.

Om ett eller flera av följande kriterier är uppfyllda bör hög skyddsnivå gälla för det skyddade intresset.

1. Utsläppet från anordningar av aktuell typ kan befaras ha negativ inverkan på det skyddade intresset i ett område som enligt 3 kap. 2 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är upptaget i registret över skyddade områden.
2. Andra yt- eller grundvattentäkter för dricksvatten än sådana som avses i 1, finns inom anordningens påverkansområde och anordningen kan befaras bidra

till olägenheter vad beträffar tillgången till vatten eller vattnets kvalitet i dessa täkter såsom dricksvatten till djur. **HVMFS 2016:17**

3. Skyddsintresset för områden som är skyddade enligt 7 kap. MB medför ett behov av särskilda försiktighetsmått.

4. Utsläpp av renat avloppsvatten sker direkt, utan föregående fördröjning i exempelvis dike, till känsligt ytvatten, t.ex. nära badplats.

5. Den sammanlagda belastningen i området är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor; exempelvis inom s.k. omvandlingsområden där fritidsbebyggelse har omvandlats till permanentbostäder och där detta kan medföra successivt försämrade vattenkvalitet eller -kvantitet.

6. Recipient eller omgivning är känslig av andra skäl.

Skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått

Tillstånds- och tillsynsmyndigheten bör i normalfallet ställa följande krav vid bedömning av avloppsanordningar och hantering av avloppsfraktioner på fastigheten.

Beträffande hälsoskydd bör en sammanvägd bedömning göras där anordningens robusthet, reduktion av sjukdomsframkallande mikroorganismer samt utsläppspunktens lokalisering beaktas. Kraven i tabellerna nedan är inte utformade som tillståndsvillkor, utan anger vad som bör uppnås genom krav på anordningens utformning tillsammans med lämpliga villkor om skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått.

Strängare reduktionskrav eller ytterligare behov av skyddsåtgärder än vad som framgår av dessa allmänna råd kan vara motiverade med utgångspunkt från vad som är tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt motiverat i det enskilda fallet. Åtgärdsprogram framtagna enligt 6 kap. 5 och 6 §§ förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön kan ligga till grund för en sådan bedömning.

Grundkrav

Normal nivå

A. Dag- och dränvatten leds inte till spillvattenanordningen.

B. Avloppsanordningen är, med undantag för eventuell infiltrerande del, tät för att hindra in- och utläckage av vatten.

C. Avloppsanordningens funktion är enkel att kontrollera.

D. Avloppsanläggningen är utformad så att underhåll och service underlättas.

E. Avloppsanordningen anläggs på ett sådant sätt och på en sådan plats att dess funktion kan upprätthållas under anordningens livslängd.

F. Avloppsanordningen åtföljs av en drift- och underhållsinstruktion från leverantören som innehåller de uppgifter som behövs för att säkra anordningens funktion. Normalt bör uppgifter som framgår av *bilaga 3* ingå.

HVMFS 2016:17 G. Avloppsanordningen är, i den mån det behövs, försedd med larm om det uppstår drift-, eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en sluten behållare för avloppsvatten har blivit full.

H. Det finns möjlighet att ta prov på det avloppsvatten som kommer ut från anordningen i annat fall än när avloppsvattnet leds till en sluten behållare.

Hälsoskydd

Normal nivå

A. Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten.

B. Den hantering av restprodukter från anordningen som äger rum på fastigheten kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.

Hög nivå (utöver A – B)

C. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Miljöskydd

Normal nivå

A. Teknik som begränsar användningen av vatten används, t.ex. vattensnåla armaturer.

B. Fosfatfria tvättmedel och fosfatfria hushållskemikalier används.

C. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion* av organiska ämnen (mätt som BOD₇ eller BOD₅), se avsnittet ”Kommentar till biokemisk syreförbrukning”, bilaga 2.

D. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 70 % reduktion* av fosfor (tot-P).

E. Avloppsanordningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.

F. Åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

Hög nivå (Utöver A - C, E och F)

G. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion* av fosfor (tot-P).

H. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion* av kväve (tot-N). **HVMFS 2016:17**

* Kan räknas om till utsläpp per person och dygn alternativt till halt, se bilaga 1.

Kommentar till reduktionskraven, se bilaga 2.

Till 2 kap. 4 § MB

Lokalisering

Vid bedömning av anmälan av eller ansökan om tillstånd för inrättande eller ändring av en avloppsanordning bör följande beaktas:

1. Utsläpp av avloppsvatten bör lokaliseras så att påverkan på recipienten blir minsta möjliga. Sådan lokalisering som medför direktutsläpp till större vattenområden och som kan undvikas genom t.ex. efterpolering bör inte tillåtas.
2. Ytterkanten på en avloppsanordning (med undantag för ev. utloppsledning) bör inte läggas närmare än 10 m och helst mer än 30 m från ytvatten eller dike.
3. Ytterkanten på slamavskiljare bör lokaliseras minst 10 m från bostadshus och minst 4 m från fastighetsgräns. Slamavskiljare som uppfyller krav på täthet i SS-EN 12566-1, SS-EN 12566-4 eller motsvarande bör ha minst 20 m skyddsavstånd till vattentäkt. Övriga slamavskiljare bör placeras med motsvarande horisontella skyddsavstånd som en otät anordning, jfr. 10.
4. Slamavskiljare bör placeras över grundvattennivån.
5. Slamavskiljare bör alltid vara åtkomlig för slamtömningsfordon.
6. Ledningar som är täthetsprovade på plats bör ha ett skyddsavstånd på minst 10 m till vattentäkt. Skyddsavstånd för icke täthetsprovade ledningar bör vara minst 20 m.
7. Andra anordningar än slamavskiljare och ledningar bör, om de klarat täthetsprovning enligt harmoniserade standarder (framgår av prestandadeklaration och CE-märkning) eller på annat sätt täthetsprovats med godkänt resultat, lokaliseras med minst 20 m skyddsavstånd till dricksvattentäkt. Om de inte är täthetsprovade bör det horisontella skyddsavståndet från avloppsanordning till dricksvattentäkt motsvara grundvattnets transportsträcka under minst två till tre månader.

När avloppsvatten tillåts infiltrera i mark bör följande beaktas:

8. Avloppsanordning bör placeras nedströms i grundvattenströmmen räknat från vattentäkt. Som en tumregel för detta bör avloppsanordningen placeras lägre i terrängen än brunnen.
9. Grundvattennivån i närbelägen vattentäkt bör ligga högre än nivån på grundvattnet under avloppsanordningen vid maximalt vattenuttag. Om vattentäkt utgörs av bergborrad brunn är detta kriteriet inte tillämpligt

HVMFS 2016:17

eftersom nivån i vattentäkten styrs av förhållandet mellan tillrinning till och uttag ur brunnen. Istället bör man tillse att nivån på grundvattnet i jordlagren invid brunnen ligger högre.

10. Horisontellt skyddsavstånd från avloppsanordning till dricksvattentäkt bör motsvara grundvattnets transportsträcka under minst två till tre månader vid maximalt vattenuttag; avståndet bör dock aldrig understiga 20 m.

11. Avståndet mellan infiltrationsnivå och högsta grundvattennivå eller berg bör inte understiga 1 m.

12. Avloppsanordning bör placeras nedströms energibrunn.

13. Avloppsanordning bör inte försvåra anordnandet av vattenförsörjning på andra fastigheter.

Till 2 kap. 5 § MB

Kretslopp och hushållning, hantering av restprodukter

Kommunen bör skapa förutsättningar för att hushållsavfall som utgörs av avloppsfraktioner nyttiggörs, exempelvis genom att inrätta system för insamling, behandling och lagring samt överlåtelse till jordbrukare, eller genom att vägleda om nyttjande på den aktuella fastigheten med vidmakthållande av hygien och minimering av potentiell smittspridning.

Till 2 kap. 7 § MB

Avvägningar i det enskilda fallet

Vid bedömningen av om det är orimligt att vidta försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § MB för en anordning bör bl.a. följande beaktas:

1. om avloppsanordningen redan är inrättad i enlighet med tillståndet och om den fungerar som det ursprungligen var avsett; exempelvis kan krav på långtgående fosforreduktion bli orimligt kostnadskrävande i förhållande till den miljönytta som en uppgradering av en i övrigt väl fungerande anordning skulle medföra;
2. utsläppets mängd och sammansättning i förhållande till omgivningens känslighet;
3. om det är fråga om lokalisering i ett mycket glest bebyggt område t.ex. norra Norrlands inland eller annan del av landet med liknande förhållanden;
4. vid bedömning av krav på kvävereduktion: om de kommunala reningsverken i området saknar särskilda krav på kvävereduktion och nitrathalterna i grundvattnet är låga.

Vid bedömningen av om det är orimligt att uppfylla funktionskraven avseende kretslopp och hushållning bör bl.a. följande beaktas:

1. om de åtgärder som kraven förutsätter är i tekniskt hänseende krävande för den enskilde;

2. om det saknas förutsättningar att på lång sikt nyttiggöra avloppsfraktionerna. **HVMFS 2016:17**

Till 26 kap. 19 § MB

Skötsel, kontroll och dokumentation

1. Avloppsanordning bör brukas och underhållas enligt instruktion där sådan finns.
2. Journal bör upprättas av leverantören och hållas aktuell av fastighetsägaren. Notering bör göras vid eventuell kemikaliepåfyllning, provtagning, större ingrepp, materialbyte eller vid andra åtgärder av betydelse för anordningens funktion.
3. Drift- och underhållsinstruktion, journal och relationsritning bör i förekommande fall förvaras på fastigheten och kunna visas upp på begäran av tillsynsmyndigheten.

Till 26 kap. 22 § MB

Tillsynsmyndigheten kan vid misstanke om dålig funktion eller vid sådana driftproblem som kan innebära att anordningen inte uppfyller ställda krav, kräva provtagning av utgående avloppsvatten från anordningen. Provtagning bör endast krävas om resultatet av sådant prov kan anses tillföra sådan information som är väsentlig för att bedöma vilka ytterligare försiktighetsmått som behöver vidtas. För uppskattning av inkommande halter bör schablonvärden i bilaga 1 användas.

Till 12 § FMH

Definitionen av vattenområde i 11 kap. 4 § MB bör tillämpas.

Till 13 § FMH

Att leda avlopp från separationstolett eller liknande till en befintlig BDT-anläggning bör anses vara tillståndspliktigt.

Att ändra platsen för en befintlig infiltration bör betraktas som en omlokalisering som kräver nytt tillstånd.

Bedömningsunderlag vid ansökan om tillstånd

Vid prövning av en ansökan om tillstånd till avloppsanordning till vilken vattentolett ska anslutas eller tillstånd till annan anordning i en del av kommunen där kommunen har föreskrivit att sådan är tillståndspliktig bör den kommunala nämnden, i den utsträckning det behövs för att kunna bedöma ansökan, ha tillgång till de uppgifter som anges i *bilaga 4*. Den kommunala nämnden bör inte efterfråga sådana uppgifter från den sökande som nämnden lättare kan få från annat håll.

Underlaget bör grunda sig på utförda undersökningar och vara tillräckligt detaljerat så att det går att på dess grund bedöma om avloppsanordningen i ansökan uppfyller nödvändiga krav till skydd för människors hälsa och miljön.

HVMFS 2016:17 Bedömningsunderlag vid anmälan

Vid bedömning av en anmälan om inrättande av avloppsanordning till vilken vattentoalett inte ska anslutas, bör åtminstone de uppgifter som anges i *bilaga 4* punkt 1-2 samt, beroende på val av teknik, punkt 4 ingå i bedömningsunderlaget.

Krav i beslut

Vid tillstånd till inrättande av avloppsanordning eller vid anmälan enligt 13 § FMH, bör den kommunala nämnden ställa krav på att arbetet ska utföras av sakkunnig person.

Den kommunala nämnden bör även ställa krav på att anordningen ska kontrolleras av sakkunnig minst vart tionde år, eller inom den kortare tidsrymd som den kommunala nämnden finner lämplig. Vidare bör nämnden ställa krav på att protokoll från kontrollen ska förvaras på fastigheten och kunna visas upp på begäran av tillsynsmyndigheten.

När så bedöms nödvändigt, exempelvis om vald teknik är känslig för störningar eller utebliven skötsel, bör krav ställas på årlig kontroll av anordningen. Även i detta fall bör den kommunala nämnden föreskriva att protokoll ska förvaras på fastigheten och kunna visas upp på begäran av tillsynsmyndigheten.

Installationskontroll

Vid tillstånd eller anmälan bör krav ställas på att anordningen ska utföras enligt ansökan eller anmälan eller på annat sätt som föreskrivs i tillståndet, samt att utförandet av angivna kritiska delar ska dokumenteras med bilder i överensstämmelse med en i beslutet fastställd kontrollplan. I beslutet bör föreskrivas att dokumentationen av denna kontroll samt ett intygande av installatören att anordningen är utförd enligt beslutet, ska lämnas in till den kommunala nämnden.

Till 14 § FMH

Vad som är en väsentlig ändring bör bedömas i relation till belastningen på den befintliga anordningen. Såväl en ökning som minskning av belastningen kan betraktas som en väsentlig ändring.

Ersättning av en (bristfällig) slamavskiljare mot en ny på samma plats bör inte anses vara en anmälningspliktig ändring.

Att gräva om en markbädd eller lägga nya infiltrationsrör i en infiltrationsanläggning bör anses vara en sådan åtgärd som kan medföra en väsentlig ändring av avloppsvattnets sammansättning även om syftet är att förbättra anläggningen.

Bedömningsunderlag vid anmälan

Vid bedömning av anmälan om ändring av tillståndspliktig anordning, bör motsvarande uppgifter som vid en tillståndsansökan ingå i bedömningsunderlaget. Närmare uppgift om vilka ändringar av anordningen som anmälan avser samt vilka följder detta kan antas innebära för avloppsvattnets mängd och sammansättning bör ingå. I den utsträckning uppgifter redan tidigare är kända bör det anses tillräckligt att endast de tillkommande uppgifter som behövs för att bedöma den anmälda ändringen ingår.

Kontroll vid ändring**HVMFS 2016:17**

Om ändringen är av sådan art att den väsentligt påverkar anordningens funktion, kan kommunen i den mån det behövs föreskriva motsvarande installationskontroll som vid nyinrättande.

Till 19 § FMH**Tid för igångsättande**

I beslut om tillstånd till avloppsanordning bör sökanden informeras om innehållet i 19 § FMH.

Dessa allmänna råd träder i kraft den 30 maj 2016.

På Havs- och vattenmyndighetens vägnar

INGEMAR BERGLUND

Sara Grahn

Beräkning av specifika mängder och halter för miljöskydd

För att kunna relatera reduktionsnivåerna till utsläppta mängder och koncentrationer, följer nedan en sammanställning över den mängd föroreningar som en normalperson schablonmässigt avger per fraktion och dygn.

Spillvattenvolym liter per person och dygn (l/p, d) : 170 (150-200)

Spillvattenvolym (l/p, d) om endast BDT-avlopp: 120 (100-150)

Orenat avloppsvatten; specifik och total förväntad föroreningsbelastning inkommande till en avloppsanordning.

	Urin g/p, d	Fek.+ papper g/p, d	BDT g/p, d	Totalt per person g/p, d	Halt ¹ mg/l
BOD ₇	5	15	28	48	280 (150-350)
Tot-P	1	0,5	0,5 (0,15-0,6) ²	2	12 (5-15)
Tot-N	11	1,5	1,4	14	80

Reduktion av förorening, omvandlingstabell

	Reduktion %	Utsläppt mängd g/p, d	Utgående halt ¹ mg/l
Syretäring (BOD ₇)	90	5	30
Fosfor (Tot-P)	70 90	0,6 0,2	3 1
Kväve (Tot-N)	50	7	40

¹ Kursiverade halter är beräknade under antagande att en person producerar 170 l spillvatten per dygn.

² Fosforinnehållet i BDT-vatten varierar beroende på om fosfatfria tvättmedel används eller ej. Den lägsta nivån motsvarar om enbart fosfatfria hushållskemikalier används.

Kommentar till reduktionskraven

BDT-vatten

Om urin eller fekalier tas om hand utan utsläpp (t.ex. urinsorterande torrtoalett) kan motsvarande skyddsnivå räknat som utsläpp per person klaras med mindre rening än vad som krävs för ett sorterat avlopp. Myndigheten bör då inte utan att det är motiverat av omständigheterna i det enskilda fallet efterfråga den angivna procentuella reduktionen för enbart BDT-vattnet. Observera dock att även en anordning för enbart BDT-vatten bör kunna uppfylla erforderlig skyddsnivå med avseende på hälsoskydd.

Byggprodukter som omfattas av harmoniserad standard

Avloppsanordningar kan bestå av en eller flera byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard enligt byggproduktförordningen¹. Dessa måste då vara försedda med en prestandadeklaration och vara CE-märkta. Boverket informerar på sin webbplats om harmoniserade standarder även särskilt inom avloppsreningsområdet². Exempelvis omfattar den harmoniserade standarden SS-EN 12566-3 förtillverkade avloppsanläggningar, s.k. minireningsverk, medan ett förtillverkat kompletterande reningssteg omfattas av SS-EN 12566-7.

En harmoniserad standard anger vilka metoder och kriterier för bedömning av produktens prestanda som ska användas. Av EN 12566-3 framgår bland annat hur länge provningen av reningseffektivitet ska fortgå, antal stickprover som ska genomföras och att reningsgrad ska anges procentuellt och inte i mg/l i prestandadeklarationen.

Resultatet av provningarna och bedömningarna avseende byggprodukters väsentliga egenskaper redovisas av tillverkaren i en prestandadeklaration. Med ledning av dessa uppgifter får provningsmyndigheten avgöra om produktens prestanda uppfyller kraven på miljö- och hälsoskydd för anläggningen i sin helhet. Anordningen kan alltså förväntas uppnå ovan angivna reduktioner om dessa eller högre redovisats i prestandadeklarationen för den produkt (de produkter) som enligt ansökan kommer att ingå i anläggningen. Provningsmyndigheten ska utgå från att uppgifterna i prestandadeklarationen är riktiga och tillförlitliga såvida det inte finns objektiva indikationer på motsatsen. I så fall tas kontakt med Boverket, som är svensk marknadskontrollmyndighet för byggprodukter.

Vid provningen får myndigheten begära att ta del av prestandadeklarationer, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter för byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard eller är CE-märkta på frivillig basis genom en europeisk teknisk bedömning (ETA). Handlingarna, som i första hand är avsedda till slutkunden, ska vara skrivna på svenska, enligt 2 § i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om språkkrav för prestandadeklarationer och vissa andra handlingar om byggprodukter (BFS 2013:7).

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG, EUT L88, 4.4.2011, s. 5 (Celex 32011R0305)

²<http://www.boverket.se/sv/byggande/byggprodukter/ce-markning/specifika-omraden/avloppsanlaggningar>

HVMFS 2016:17 Myndigheten bör dessutom tänka på följande vid provningen av avloppsanordningar där byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard ingår:

- Myndigheten får inte efterfråga andra provningar eller bedömningar än de som anges i de harmoniserade standarderna.
- Myndigheten kan inte heller efterfråga andra uppgifter om produkternas väsentliga egenskaper än de som framgår av prestandadeklarationen. Om tillverkaren inte angivit prestanda för exempelvis reningsförmåga av fosfor (total-P) ska vederbörande ange NPD (ingen prestanda fastställd) för denna egenskap i prestandadeklarationen. Det innebär att sökanden inte kan verifiera denna egenskap då tillverkaren inte på något annat sätt får redovisa sådana prestandauppgifter. Prövningsmyndigheten får då ta ställning till om kompletterande åtgärder behövs för att avloppsanordningen ska kunna uppfylla kraven på miljö- och hälsoskydd.
- Om en harmoniserad standard har bedömningsmetoder för reduktion av mikroorganismer ska detta framgå av prestandadeklarationen. Hittills finns sådana metoder endast i SS-EN 12566-6 (förtillverkade anläggningar för rening av slamavskilt avloppsvatten). Sådan reduktionsförmåga kan därmed endast uppges i en prestandadeklaration för produkter som omfattas av SS-EN 12566-6. Prövningsmyndigheten får med ledning av uppgifterna avgöra om produktens reduktion av mikroorganismer uppfyller kraven på hälsoskydd för anläggningen i sin helhet. Om det inte är möjligt att på så sätt verifiera sådan reduktionsförmåga, får prövningsmyndigheten, om det bedöms skäligt, begära att sökanden visar hur kravet på smittskydd ska uppfyllas, eftersom kompletterande åtgärder kan behövas.

CE-märkning av byggprodukter innebär att tillverkaren tar ansvar för att deklarerad prestanda är riktig, och att alla andra krav i tillämplig unionslagstiftning är uppfyllda. CE-märkningen betyder inte att produkten är godkänd för att användas i en viss medlemsstat.

Produkter eller anordningar som inte omfattas av harmoniserad standard

Följande anordningar bör anses uppnå en reduktion av organiska ämnen och fosfor motsvarande normal nivå för miljöskydd. Bedömningen avser dock inte kvävereduktion:

- infiltrationsanläggning inrättad enligt teknisk rapport EN 12566: Del 2 eller enligt Naturvårdsverkets faktablad 8147
- urinavlastad eller på annat sätt fosforavlastad markbädd inrättad enligt teknisk rapport EN 12566: Del 5 eller enligt Naturvårdsverkets faktablad 8147.

Övriga anordningars prestanda får bedömas i det enskilda fallet. Att myndigheter inte ska vägra att godta intyg eller provningsrapporter som bedömningsunderlag från ett för bedömningsuppgiften ackrediterat organ, i den mening som avses i EU:s ackrediteringsförordning¹ framgår av artikel 5 i EU:s varuförordning².

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/931, EGT L 218, 13.8.2008, s.30, Celex 2008/R0765.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 764/2008 av den 9 juli 2008 om förfaranden för tillämpning av vissa nationella tekniska regler på produkter som lagligen saluförts i en annan medlemsstat och om upphävande av beslut nr 3052/95/EG; EGT L 281, 13.8.2008. s 21, Celex 2008R0764.

Dessa organ uppfyller krav på oberoende och ska erkännas oavsett i vilket land inom EES, Schweiz eller Turkiet som de har sitt säte. Med ledning av de ackrediterade organens uppgifter i intyg eller rapporter får provningsmyndigheten avgöra om produkterna/anordningen uppfyller kraven för avloppsanordningen i sin helhet.

När det gäller produkter/anordningar där sökande inte kan visa något intyg eller provningsrapport enligt ovan får provningsmyndigheten för att kunna bedöma om miljöbalkens miljö- och hälsoskyddskrav uppfylls begära en oberoende utvärdering av produkten/anordningen. Detta skulle exempelvis kunna vara en utvärdering av hög kvalitet utförd av oberoende organisation, institut, forskargrupp eller liknande.

Alla byggprodukter, även de som inte omfattas av en harmoniserad standard eller av en europeisk teknisk bedömning (ETA) ska åtföljas av tillverkarens bruksanvisning och säkerhetsföreskrifter. Av bruksanvisningen ska det framgå produktens avsedda användning och hur produkten bör installeras eller på annat sätt brukas. Vissa produkter kan behöva säkerhetsföreskrifter, exempelvis varningar, vilket även framgår av lagstiftning om produktsäkerhet.

Vidare måste myndigheten tillämpa principen om ömsesidigt erkännande av produkter som lagligen säljs eller tillverkas i något annat EU-land eller Turkiet, eller lagligen tillverkas och säljs i EFTA-land om produkterna uppfyller kraven på reningsförmåga.

Kommentarer till biokemisk syreförbrukning (BOD₇ eller BOD₅)

I Sverige används BOD₇ som mått på biokemisk syreförbrukning medan de flesta andra länder i Europa använder BOD₅. För BOD₅ är halten i obehandlat hushållspillvatten ca 15 % lägre än halten BOD₇. I utgående vatten är skillnaden mindre. Reduktionen i % skiljer sig så lite att sökanden kan välja att redovisa antingen BOD₇ eller BOD₅.

Dimensioneringen av en anläggning styrs av hur många personekvivalenter som förväntas belasta den. I definitionen av en personekvivalent används i Sverige BOD₇. Dimensioneringen inverkar dock inte på hur prestanda ska deklarerars enligt EU:s byggproduktförordning.

I tabellen i *bilaga 1* redovisas halt i BOD₇. Om provningsmyndigheten anser att det finns behov att räkna om denna halt i inkommande vatten till halt i BOD₅ kan BOD₇ divideras med 1,15. För utgående vatten är skillnaden mellan BOD₇ och BOD₅ obetydlig.

Drift- och underhållsinstruktion

En drift- och underhållsinstruktion för avloppsanordningen bör innehålla de uppgifter som är nödvändiga att känna till för att kunna säkerställa anordningens funktion. Detta bör anses innefatta:

- 1) uppgifter om hur anordningen normalt används och vilka åtgärder detta förutsätter;
- 2) vilka delar av anordningen som kräver regelbunden skötsel och observation, vad som ska göras i detta sammanhang och hur ofta;
- 3) vad man ska göra i fråga om de vanligaste felen på anordningen;
- 4) kontaktuppgifter till den som planerat och byggt systemet och, när så bedöms relevant, den som svarar för underhåll, service och övervakning, samt uppgift om eventuellt serviceavtal;
- 5) en journal, vari införs större åtgärder som vidtagits för att säkerställa och dokumentera anordningens funktion.

Drift- och underhållsinstruktionen bör hållas aktuell och uppdateras vid förändringar av användningen eller i anordningen.

Underlag vid prövning av tillstånd

I underlag vid prövning av tillstånd till inrättande av avloppsanordning bör normalt följande uppgifter ingå:

1. Uppgifter om fastigheten såsom fastighetsbeteckning, adress.
2. Ritningar samt tekniska beskrivningar med de uppgifter som är nödvändiga för att kunna bedöma anläggandet, driften och behovet av övervakning av avloppsanordningen, såsom:
  - a. en översiktlig beskrivning av avloppsanordningens dimensionering, uppbyggnad och funktion samt en dokumentation av behandlingens resultat enligt leverantörens uppgifter;
  - b. en situationsplan i skala 1:400 – 1:1000 där det framgår fastighetsgränser och tillfartsväg för slamtömningsfordon, placering av anordningar och utsläppspunkt(er) för avloppsvatten samt avstånd till byggnader, ytvatten och dricksvattentäkter i det möjliga påverkansområdet;
  - c) i den mån det behövs för att kunna bedöma anläggandet, längd- och tvärsektion över anordningen i skala 1:50 – 1:100; och
  - d) drift- och underhållsinstruktion från leverantören, jämför bilaga 3.
3. Uppgifter om resurshushållning rörande anordningen såsom:
  - a. möjlighet till närsaltsåtervinning (fosfor, kväve, kalium);
  - b. översiktliga uppgifter om energiåtgång för anordningens drift;
  - c. åtgärder för att minimera vattenanvändningen.
4. Vid infiltration i mark bör:
  - a. en bedömning av vald placering av avloppsanordningen göras i relation till risk för förorening av dricksvattentäkter och ytvatten;
  - b. det finnas tillgång till uppgifter om markförhållandena på fastigheten såsom infiltrationskapacitet/markprov, eventuella lågpunkter, berg i dagen och eventuell avskärande dränering, och
  - c. uppgift om den högsta grundvattennivån och avstånd från markytan till berg vid avloppsanordningen.
5. En geohydrologisk undersökning bör ingå om:
  - a. anordningen placeras uppströms en dricksvattentäkt, eller av annan orsak riskerar påverka en dricksvattentäkt eller
  - b. om osäkerhet annars råder om risken för föroreningspåverkan.